

Monumentnummer*: 514259

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 22 mei 2001
Kadaster deel/nr: 82638/30

*Monumentnaam***

PTT- gebouw

*Woonplaats**

Utrecht

*Gemeente**

Utrecht

*Provincie**

Utrecht

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Neude	11		3512 AE	Utrecht		
Drakenburgstraat	4		3512 AC	Utrecht		
Potterstraat	3		3512 TA	Utrecht		
Potterstraat	1		3512 TA	Utrecht		
Neude	13		3512 AE	Utrecht		
Drakenburgstraat	1002	T	3512 AC	Utrecht		
Drakenburgstraat	1004	T	3512 AC	Utrecht		
Drakenburgstraat	1000	T	3512 AC	Utrecht		
Oudegracht	112	D	3511 AW	Utrecht		
Drakenburgstraat	2		3512 AC	Utrecht		
Oudegracht	112	B	3511 AW	Utrecht		
Oudegracht	112		3511 AW	Utrecht		
Oudegracht	112	C	3511 AW	Utrecht		

*Kadastrale gemeente**

Utrecht

*Sectie**

A

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

4649

Utrecht

A

4648

Utrecht

A

4650

Utrecht

A

4651

Utrecht

A

4652

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

*Rijksmonumentomschrijving***

Inleiding

Tussen 1919 en 1924 gebouwd POST-, TELEGRAAF- en TELEFONIEgebouw met garagegebouw, met voorzijde aan het Neude en dienstingang aan de Oudegracht, naar ontwerp van architect J. Crouwel jr in de trant van de Amsterdamse Schoolstijl met in het interieur decoratie geïnspireerd op Egyptische en Assyrische kunst van de hand van beeldhouwer Van den Eynde.

N.B. Het postkantoor is diverse malen aangepast, onder andere in 1996, zonder dat het karakter aangetast werd.

Omschrijving

Vrijstaand pand op carrévormige plattegrond gericht op de Neude, aan de grachtzijde (achtergevel) een binnenhof geopend naar de straatzijde met in het midden een in de rooilijn geplaatste, vrijstaande garage. De hoofdopzet van de plattegrond bestaat uit een grote rechthoekige hal met daar om heen diverse dienstruimten. De opbouw bestaat uit een sokkel waarin een souterrain waarboven voor het oog drie forse bouwlagen, die feitelijk meer verdiepingen bevatten. Het gehele pand is opgetrokken in miskleurige baksteen in Vlaams verband op betonnen voet en met een pannen dak. Voorgevel met breed vooruitspringend bouwdeel waarin ingang gesitueerd is, geflankeerd door rechthoekig uitgevoerde traptorens, waarvan per twee metsellagen de bakstenen op een wijze van een harmonica gemetseld zijn, waardoor het effect van een kraag ontstaat, hierover aan drie zijden natuursteen decoraties, aansluitend op lange verticale venstersleuven met natuursteen decoraties aan de voet. Voorts aan respectievelijk de noordzijde van het noordelijk trappenhuis en de zuidzijde van het zuidelijk trappenhuis en een in natuursteen uitgevoerde ingang. Hoofdingang met zware gemetselde boog en betonnen luifel. Voor de ingang lage gemetselde muurtjes met aan weerszijden twee leeuwen. Voorts in de gehele gevel smalle rechthoekige vensters, binnen een omlijsting van een gemetselde neg ter grootte van een kop. Boven en onder de vensters diverse decoraties, ondermeer natuurstenen onderdorpels, verticaal gemetselde biezen en natuurstenen decoraties boven de derde vensterlaag.

Aan weerszijden van het vooruitspringende bouwdeel met de hoofdingang een terugliggend deel, elk vier venstertraveeën breed. Om de hoek sluit de opbouw van de zijgevels hierbij aan met reeksen smalle, rechthoekige vensters met bakstenen neggen, tussen twee licht risalerende delen met lange smalle venstersleuven met natuursteen decoratie, hiertussen tevens een reeks gemetselde daklichten in de kap.

Gevel aan de Oudegracht met terugliggend deel, omsloten door de ronde traptorens, met evenals de traptorens aan de Neude een in harmonica-vorm gemetselde bovenzijde. Vensters in de achtergevel en decoratie gelijk aan die van voor- en zijgevels. De gevel wordt afgesloten door een, het pand omlopende, maar verspringende natuurstenen daklijst op rijk gemetselde penanten.

De binnenhof wordt aan de grachtzijde afgesloten door een vrijstaande garage in baksteen met kap.

Interieur van de hoofdbebouwing met hoge paraboolvormige hal - 30 meter lang, 16 meter breed en 18 meter hoog - met glasgewelf gevormd door zeventien in geelbruin verglaasde baksteen opgetrokken bogen, met daartussen stroken glazen bouwstenen. Boven de hal een - overigens van binnenuit niet zichtbaar - glazen zadeldak. Tegen de wanden tussen de bakstenen bogen geglazuurde en gebakken decoraties, aspecten van

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

communicatie symboliserend. Kopwanden met op begane grond niveau drie halfronde bogen aansluitend op de achtergevelgewelven van de dienstruimten, in de bogen is oorspronkelijk de loketruimte gesitueerd. Boven de bogen drie galerijopeningen, vormgegeven met venetiaanse boog met dubbele zijlichten, rustend op forse hardstenen kolommen. Middenboven zuidelijke kopwand het rijkswapen, uitgevoerd in tegelwerk van de Aardewerkfabriek "De Porceleyne Fles"(Delft). Kopwand noordzijde grote klok, in tegelwerk van de Porceleyne Fles. Aan weerszijden van zowel klok als wapen twee luchtroosters, uitgevoerd als uitsparingen in het metselwerk.

Langs de gevel boven ooghoogte diverse zwarte hardstenen ornamenten en beelden, voorstellende de vijf continenten, mythologische figuren en elementen, alle van de hand van H.A. van den Eynde.

Verdere indeling van het interieur met dienstruimten met diverse plattegronden, met op de begane grond aan de voorzijde vestibule met tochtportaal met een vergelijkbare aankleding met tegels, symbolische figuren in zwarte hardsteen, belettering en glas-in-loodvensters; onder andere de Nederlandse Maagd in de Tuin der Provinciën van Roland Holst uit 1931. Trappenhuizen met spil van slanke, onder een hoek van 45 graden geplaatste kolommen.

Waardering

Post-, telegraaf- en telefoniegebouw van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde als markant voorbeeld van de Amsterdamse Schoolstijl aangevuld met elementen uit Egyptische en Assyrische kunst waarbij de verscheidenheid van het materiaal en de rijke toepassing ervan opmerkelijk zijn. Van cultuurhistorische waarde als uitdrukking van een ontwikkeling in de bouwkunst waarbij in de jaren twintig en dertig veelvuldig gebruik werd gemaakt van de diensten van beeldhouwers waarbij exotische onderwerpen in trek waren. Het gebouw behoort tot een van de belangrijkste ontwerpen binnen het oeuvre van architect Crouwel.

Hoofdcategorie

Bestuursgebouwen, rechtsgebouwen en overheidsgebouwen

Subcategorie

Overheidsgebouw

Functie

PTT-gebouw